

1 Vakorinto, 12-13

S. TINYIKO TA XIMOYA NA NTIRHO WA XIKWEMBU

12:1-11

1. Xikwembu xi nyika tinyiko ta tumbuluko na ta ximoya eka munhu

- Tinyiko ta tumbuluko hi leti a nyikaka ha un'we na hinkwerhu ku fana na rito ra kahle, vuswikoti byo qamba tinsimu, ku vatla, ku tsala na vutlhokovetseri, vuswikoti eka mintlangu, swa vufambisi na swa vululamisi, vulavisisi, vutshuri, na swo tala, leswi hi swi tivaka tani hi titalenta, leswi nga kahle eka vanhu hi ku angarhela.
- Tinyiko ta ximoya hi leti nga tirhisiwaka eka mfumu wa Xikwembu, ti havaxeriwa vana va xona ntsena,
- Tinyiko ti tano “tinyiko” a hi tihakelo leti tirherhiwaka ha ku yingisela loko hlamarisa eka Xikwembu. Hikwalaho ku hava loyi a nga ti baka xifuva hikwalaho ka ku nyikiwa ka yena.

2. Vutivi mayelana na tinyiko ta ximoya ti na nkoka ku tirha kahle.

- Ku kayivela vutivi swi nga endla ku pfumelela mavonele ya sathana handle ko tiyimisela.
- Swirho leswi tirhisiweke ku humelerisa mintirho ya mademona ya sathana swi nga pfulekela ku tikuma swi humelerisile migingiriko yaleyo ya mademona
- Xikombiso: munhu loyi a tivulaka leswaku u vulavula hi nsunsumeto wa moya lowo kwetsima, a nge vuli Yesu ndzukano.
- Vutivi bya matirhelo ya moya lowo kwetsima, byi ta kumeka hi nkarhi wolowo byi kombisile rito rolero tani hi demoni, leswi hambanak I ntiyiso: Moya lowo kwetsima wu tlakusa Yesu tani hi Hosi naswona hakunene ku hava loyi a nga fikelelaka xiboho na khorhwise wa leswaku Yesu I Xikwembu, handle ka loko wu nga humelerisa ntiyiso lowu eka yena.

3. Xikongomelo xa tinyiko I ku akisa kereke, hi leswaku vapfumeri; hi vona switirhisiwa swa moya lowo kwetsima.

- Muaki u ta nyiketa eka loyi a n'wi pfunetaka ku aka, xofolo na girivani ka loyi a pfanganyisaka misava, saha, hamula na chizele eka muvatli na mukwana eka loyi a hoxaka mafasitere, kambe loyi a kengeleke nsinya a tlhela a languta lava tirhaka a a nga nyikiwi nchumu hi kuva yena a nga aki. Mutirhi loyi a tirhaka mintirho leyo hlava u ta nyikiwa switirho hi ku landza mintirho ya yena. Hi mukhuva wolowo moya wu havaxela vatirheli hi ku landza muxaka wa ntirho lowu munhu a vitaneriweke wona na ku navela ku wu endla.
- Mutirhi loyi a tsan'waka foxolo na girivani kambe a tirhisa mavoko ku pfanganyisa na ku rhwala maribye yo aka ku yisa laha ku akiwaka kona, u

tsanile emiehleketweni naswona a a nga fikeleli swo tala. Swa fana na le ka mfumu wa Xikwembu, mhaka hi vonaka tihlengelletano tin'wana ti ga dladlamuki, hi leswi va tsan'waka ku tirhisa moya lowo kwetsima lowu nga mu-aki-nkulu wa hinkwaswo.

4. Ku na tinyiko ta nkaye leti xaxametiweke eka ndzimana leyi naswona ti nga kumeka hi swikatsa swinharhu:
 - Tinyiko ta nhlohlotelo (Matimba yo vula)
 - Tindzimi to hambana hambana. Ha tolovelo leri I ririmi kumbe marito lama nga kumekiki emisaveni-I ririmi ra le tilweni. Hikwalaho ri fanele ku hlavuteriwa eka lava yingiseleke handle ka swona a va nga twi nchumu. Ku fana na “Mene, mene tekele, uparisini in Dan 5:27
 - Nhlamuselo ya tindzimi. A hi vuhundzuluxi kambe nhlamuselo ku fana na nhlamuselo ya norho lowu nga boxaka swo tala ku tlula mbulavulo lowo rhanga. Hi yona ndlela leyi marito ya mune laha henhla ya nga hlavuteriwa xiswona.
 - “Mene, mene swi vula ku ‘hlayiwa’: Hi leswaku Xikwembu xi hlayile ku fuma ka wena, xi ku tsemile”.
 - “Tekele: swi vula “ku ringanisiwa” “U ringanisiwile hi xikalo, kutani u kumiwe la vevukeke.
 - “Parisini swi vula “ku avanyisiwa” “Vuhosi bya wena byi avanyisiwile, byi nyikiwile Vamedana na Vaperesi”
 - Vuprofeta. Ku vhumba leswa ha taka, kambe hakanyingi ku fana na Xikwembu xi vulavula marito ku suka exiluvetweni, ha moya wa xona hi ku tirhisa un'we wa vatirheli va xona ku kondletela, ku tiyisa kumbe ku chavetela nhlengelletano. (14:13). A hi ku dyondzisa ko huma ematsalweni.
 - Tinyiko ta matimba (Matimba yo endla)
 - Tinyiko to horisa. Vanhu vo hambana va nga va na matimba yo horisa mavabyi hi ku hambana-hambana
 - Mintirho ya masingita. Ehleketa hi masingita ya Muxe (Ex 7-11)
 - Ripfumelo. Vakreste hinkwavo va na ripfumelo kambe lexi i xipimo lexi nga tolovelekangiki xa ku tshemba ka Xikwembu, haknyingi ku buluka ka ripfumelo, ku langutisana na xiyimo vaka xi ri kona, tani hi Yesu loko a tshinya xidzedze (Mark 4:39)
 - Tinyiko ta nhlavutelo (Matimba yo tiva)
 - Ku hambanyisa mimoya. Langutani Timhaka ta Vaapastola 16:16. Muapostola Paul u kotile ku vona leswaku ntombi a yi ri na moya wo hlamusela leswa ha taka. Kambe nyiko leyi yi hundza ku hambanyisa ntsena mimoya yo biha, yi tlhela yi pfuna ku hambanyisa

swikongomelo swa vanhu lava yaka emahlweni ka varhangeri va nhlengeletano na swikombelo swin'wana.

- Rito ra vutivi. Langutani Daniel 2:5 na tin'wana. Daniyele a fanele ku tirha ha nyiko ya vutivi lebyi nga tolovelekangiki ku tiva vundzeni bya norho xikan'we na leswi norho a wu vula swona.
- Rito ra vutlhari. Leri I rito ro huma ka Xikwembu ku tisa vutlhari lebyi nga ri ki bya ntolovelo ku tisa switshunxo kumbe ku hlamula swivutiso leswi nga ta tisaka ku cinca loku nga riki ka ntolovelo. Ehleketa hi tinhlamulo ta yesu eka vanhu va vukanganyisi leswaku va ta n'wi hehla (Mat 22:23-46).

2. Hi ku dyondza tinyiko ta moya, swi ta voniwa leswaku to tala hi leti hundzeletaka. Nkoka a hi ku kota ku hlamusela nyiko leyi tirhisiwaka, kambe ku tirha ha nyiko leyi lavekaka ku akisa mfumu wa Xikwembu eka nkarhi wa sweswi.

12:12-31

1. Miri wa munhu

- Wu na swirho swo tala: nhloko yin'we, tindleve timbirhi, mahlo mambirhi, nhompfu, ririmi, milomo mimbirhi, mavoko mambirhi, swandla swimbirhi, tintiho ta khume, miri lowu katsaka mbilu, mahawu, khwiri, tiswo na swin'wana swo tala swirho, milenge, mikondzo na swikunwana xikan'we na minwala.
- Swo tala swirho leswi swi vonaka swi ri hava ntirho kambe Xikwembu lexi vumbeke miri, xi tiva leswaku na lexi nyawuliki xi la ntirho wa nkoka.
- A hi ehleketi ku ndleve yi nga ku "Leswi ni nga hava nkoka ku kotisa tihlo leri voniwaka minkarhi hinkwayo, sweswi ndzi ya tshika ntirho wa mina wo yingisela.
- Hi ndlela leyi fanaka, swi tava swa vuphukuphuku hi rikhundzu ku byela rintihlo lerintsongo leswaku "a wu endlile nchumu loko u pimanyisiwa na mina, hikwalaho ka yini u nga tisusi kunene laha vokweni?"
- Hambu nhloko, handle ka miri, a yi nga pfuni nchumu
- Khwiri na marhumbu man'wana lama endlaka ko voniwa, ya nyika matimba eka xirho xin'wana na xin'wana xa miri.

2. Swi tano na le ka miri wa Krete

- Wu na vanhu vo tala, laha un'wana na un'wana a nga na ntirho wa yena
- Lowu i nxanxamelu wa swin'wana swa swona:
 - VaApostola, Vabyari va tikereke, VaMabulandlela na Varhangeri va Mintirho kumbe mintlawa ya Mintirho ya Xikwembu.
 - Vaprofeta, lava fambiska rito ra Xikwembu lera ha kufumelaka ri yisiwa eka nhlengeletano ku suka exiluvulweni
 - Vadyondzisi. Lava totiweke hi moya to hlamusela rito hi vuswikoti hi ndlela leyi ri vaka na nsusumeo eka vayingiseri
 - Na lava endlaka masingita
 - Na lava nga na tinyiko to horisa

- Na lava nga pfunaka van'wana. Na lava nga riki na swihlawulekisi swa matimba kambe vuswikoti byo tlurisisa ku seketela eka lava nga na wona
 - Na lava nga na nyiko ya vurhangeri
 - Na lava kotaka ku vulavula hi tindzimi leti nga tiviviki
- Vurhangeri bya miri wa Krete byi fanele ku tiva xirho xin'wana na xin'wana hi vuenti, na ku vona leswi xirho xin'wana na xin'wana xi vumberiweke swona hi Xikwembu, na ku nyika xirho xin'wana na xin'wana ntirho hi ku landza vuswikoti. Xivangelo lexi endlaka kereke ya n'wina yi nga vi na engetelo, xi nga va xa leswaku i ntsena xirho xin'we kumbe swimbirhi, kumbe ku tirhisiwa ntsena tihlo rin'we na xikunwana xa nhlengeltano. Nkarhi wun'wana swi nga va ku ri kereke yi na dyinhloko na mavoko na milenge leyintsongo, leyi nga vaka yintsongo ku rhwala dyihloko dyoledyo. U fanele ku tumbuluxa mavoko na milenge ku kotisa kereke ku famba yi lavana na vanhu lava xwaka eka tinhlengeltano.
 - Hi mukhuva wolowo, xirho xin'wana na xin'wana xa miri xi fanele ku lava vuleteri bya Xikwembu leswaku a ta kuma nyiko ya yena a ta kota ku titsongahata ehansi ka vurhangeri leswaku a ta tirha xikan'we na swirho leswin'wana ku aka miri. Hi ku endla tano, xirho xin'wana na xin'wana xi fanele xi lava engetelo eka nkholuko wa nyiko ya nkoka eka ntirho wa Xikwembu.
 - Swiphiko swi va kona loko xirho xi ringeta ku endla leswi xi nga riki na nyiko ya swona. Loko nhompfu ya mina yi nga ringeta ku khoma lepula, ku nusa mukhapu ku wu chela enon'wini, ku ta hlangahlangana, kambe loko yi nga tirhisa nyiko ya yona yo nuhetela kutani yi rhumela hungu ebyongweni “ra leswaku nyama ya nuhela”, byongo byi ta rhumela hungu hi xitshuketa evokweni, “pambula qatha ra nyama loko ku nga si fika vanhu u ri chela enon'wini”. Voko hikwalaho ri ta endla ntirho wa rona laha miri hinkwayo wu vuyeriwaka.
 - Ku suka eka leswi hlamuseriweke laha henhla, a swi pfuni nchumu ku va xirho xi va na mavondzo eka xin'wana kumbe ku tinyungubyisa hi nyiko ya xona.

T. RIRHANDZU, MANANA WA MINKATEKO

13:1-13

1. Muapostola Paul, u kavanyeta dyondzo ya yena yak u hambana ka tinyiko na mintirho ya moya kutani a vulavula hi xivangelo kumbe mhaka leyi vangaka ku tirhisiwa ka tinyiko leti na mintirho ya Xikwembu.
 - Xivangelo xa ku chumayela ka hina, xi fanele xi tshama xi ri rirhandzu ra hina eka Xikwembu na vanhu.
 - Laha hi kna laha vanhu va Korinto va nga hoxisa kona: Va tirhisile tinyiko ta vona ku kurisa vona vinyi
 - Loko muaki a a nga famba a tinyungubyisa hi xofolo, tirofelo, girivani/golovhani, na swin'wana..., ntirho wo aka a wu fambi. Ku famba

exitejini, u ri karhi u vulavula hi ririmi ra tilo endzhaku ka rin'wana, u humesela handle marito ya vutivi lebyi nga tolovekangiki, no humesa swihundlala leswi ng tiviwiki swa vutomi bya vayingiseri, kumbe ku susumeta nsinya wa nkanyi ku yisa eka ndhawu yin'wana ha ripfumelo, hlengeletano yi langutile, swi ta endla leswaku swirho swi hlamala, swi huwelela, swi phokotela mavoko, kambe loko loyi a nyikiweke nyiko a nga susumetiwi hi rirhandzu lero enta eka Xikwembu, ku hava na munhu na un'we loyi a nga ta yaka eka Yesu.

- Hambu ku nyika hinkwaswo leswi u nga na swona kutani u ti chela mafurha yo fambisa movha u ti hisa, a swi nga tsakisi munhu, handle ka loko va nga kholwa leswaku xikongomelo xa wena i ku va katekisa hikwalaho ka rirhandzu eka vona.

2. Ku vona vuenti bya rirhandzu eka vanhu lava a va dyondzisaka rito, mukreste u fanele ku tivutisa swivutiso swo kota leswi:

- Xana ndzi nga yimela munhu leswaku a hetisisa xitshembiso eka mina ha nchumu lowu ni wu lavaka ke?
- Xana ni na xinakulobye na le ka vanhu lava ndzi tekaka onge ndzi byana leyi lahlekeke kumbe lava endlaka onge a va ni voni ke?
- Xana ndzi fikeriwa hi jelzi loko nsati xikan'we na vana va mina va huwelela va phokotelela mufundhisi kulobye hikwalaho ka nchumayelo wa matimba?
- Xana ni kuma ni pfimbe milomo loko vanhu va ndhundhuzela mufundhisi wa kereke laha kusuhi leyi kulaka?
- Xana na hlundzuka loko rimbewu lerin'wana ri van a rinoko eka nsati kumbe nuna wa mina?
- Ni nga va ni rhandza ku byela van'wana hi hi laha ni chumayekele ku saseka ha kona, na leswaku I vanhu vangani va nga ponisiwa hambu ku ta ni khoma hi voko?
- Ni nga va ni ri na matikhomele lama hi minkarhi yin'wana ya khomisaka va dyangu wa mina kumbe vanghana tingana?
- Loko ni rhambiwile eswakudyeni, xana ni tsutsumela xitulu lexi nga kusuhi na loyi a ni rhambeke kumbe ku va wo sungula ku pambula nyama?
- Loko un'wana a ni hoxerile, xana ni kuma xivangelo xa ku hoax ka yena kumbe swi hundzuka murhi wo bava enon'wini lowu ni endlaka ni bohana loko ni ehleketa ha yena.
- I ncini leswi ni endlaka ni n'wayitela hi ntsako: loko valala va mina va endla xihoxo lexi va endlaka va lahlekeriwa kumbe loko va humelela hambu ku humelerisa vanhu van'wana?
- Xana ni rhandza ku twa leswo biha hi vanhu van'wana – kumbe swi nga va swi ri leswi endlaka ni tsaka?
- Loko swiendlo swa munhu wo lulama swi paluxiwa, xana na tsaka na ku khwenuta vanhu ku n'wi languta, kumbe ni yima emahlweni ka yena, ni langutisana na ntshungu ku sirhelela vubihi byakwe
- Xana ni tshemba hi ku olova hungu lerinene ha munhu kumbe ra vubihi?
- Loko ni twa hi munhu la weleke exidyoheni, xana ni ri “u layekile, swi kahle, u kume leswi n'wi faneleke!” kumbe ni n'wi twela vusiwana, xem, ni tshemba leswaku swi ta tshamiseka hi nkarhi lowu nga hetiki mbilu?

3. A hi kumeni vonelo lerinene ha tinyiko ta ximoya hi ku pimanyisa nkarhi wa sweswi na nkarhi lowu ga heriki:
- Vuprofeta na marito ya vutivi: Hambu mihlavutelo leyi nga hava vukanganyisi yi amukeriwile ha rito ra vutivi, swi fana na ku hlaya xifaniso lexi tsariweke ku suka emakumu ku ya emasungulweni (ku fana na le xivonini). Eka vutomi endzhaku ka lebyi hi ta tiva hinkwaswo leswi hi faneleke ku swi tiva hi ku hetiseka ku fana na sweswi hi tiviwaka hi Xikwembu.
 - Tindzimi na tihlamuselo ta kona: Eka vutomi lebya ha taka hi ta vulavurisana hi ndlela leyi ririmi ri nga taka ri nga ri na nkoka, hikwalaho nyiko ya tindzimi na tihlamuselo a yi nga ha laveki.
 - Manghilazi ya mahlo ya na mpfuno wukulu eka lava nga voniki kahle: leswo pfuna ku twa eka lava nga twiki kahle, nhonga ya xongotelo na milenge ya timhandze eka lava lamaleke, kambe hinkwaswo swi ta va na pfuno wihi etilweni?
 - Loko hi pimanyisa minkarhi ya hina ya sweswi nay a nkarhi lowu nga heriki swi fana na ku pimanyisa ku vona, ku twa, ku vulavula na ku twisisa ka ricece na munhu loyi a kuleke. Eka vutomi leby nga heriki, swilo hinkwaswo swi ta va swi fikelerile xiyimo xo hetiseka.
 - Loko yindlu yi herile:
 - There is no further use for the tools. Switirho a swa ha ri na nkoka.
 - What goes into the house is people, not tools. Endzeni ka yindlu ku nghena vanhu kambe ku nga ri switirho
 - Etilweni ku hanya vanhu lava nga tala rirhandzu.
 - Leswi nga ta salaka hi siku rolero, I nchumu lowu vitaniwaka rirhandzu, lowu kurisiwaka sweswi evuton'wini bya hina ha ku tirhisiwa ka tinyiko ta ximoya.
 - Leswi salaka hi leswi landzelaka swinharhu: Ripfumelo, ku langutela na rirhandzu. Eka swona hinkwaswo, rirhandzu ri rhangha emahlweni:
 - Xikwembu I rirhandzu, eka hinkwaswo leswi a tivekaka ha swona, rirhandzu ri hlamusela Xikwembu ku antswa ku tlula hinkwaswo
 - Ripfumelo na ku langutela swi nga tirhisiwa ku vuyerisa loyi a swi tirhisaka kambe rirhandzu ri fikelela eka vanhu van'wana.
 - Rirhandzu I kongomelo lowu endlaka leswaku ripfumelo na ku langutela swi tirhisiwa.
 - Rirhandzu hi rona ri kondleteleke Xikwembu ku vumba tilo na misava hambu ku kutsula munhu emisaveni.
4. Xivutiso hikwalaho a hi hlayo ya switirho leswinene leswi munhu a nga va ka a ri na swona, kambe vuhenhla, ku anama hambu ku enta ka rirhandzu leri u ri byaleke ha swi switirho swa wena.

//////////